

Abonamentele

Pentru Sibiu:

1 lună 85 cr., $\frac{1}{4}$ an 2 fl. 50 cr.,
 $\frac{1}{2}$ an 5 fl., 1 an 10 fl.

Pentru ducerea la casă cu 15 cr. pe lună
mai mult.

Pentru monarhie:

1 lună 1 fl. 20 cr., $\frac{1}{4}$ an 3 fl. 50 cr.,
 $\frac{1}{2}$ an 7 fl., 1 an 14 fl.

Pentru România și străinătate:

$\frac{1}{4}$ an 10 fr., $\frac{1}{2}$ an 20 fr., 1 an 40 fr.

TRIBUNA

Apare în fiecare zi de lucru

Insertiunile

Un șir garmond prima dată 7 cr.,
a doua oară 6 cr., a treia oară 5 cr.,
și timbru de 30 cr.

Redacțiunea și Administrațiunea:
Sibiu, strada Cisnădiei Nr. 3.

Se prenumără și la poste și librării.

Un număr costă 5 cr.

Epistole nefrancate nu se primesc.
Manuscripte nu se înapoiază.

Sibiu, 20 Septemvrie st. v.

În mai multe rînduri ȋiarele maghiare, chiar și cele oficioase, ne-au spus nouă, opozițiunilor naționale, că înzadar căutăm la Coroană mîngăiere, căci în regatul ungar nu se întîmplă decât ceea ce intră în vederile actualului guvern, presidat de dl Coloman Tisza.

O înțelegem aceasta. Maghiarii sînt numai consecuenți cu tradițiunile lor naționale, cînd își dau silință să producă în celelalte popoare din țerile coroanei ungare convingerea, că de aci înainte curtea din Viena nu mai poate să le ocrotească, precum le-a ocrotit în trecut, ci trebuie să se mulțumească cu pozițiunea, pe care națiunea maghiară crede de cuviință a li-o îngădui.

O înțelegem aceasta, ba admitem chiar, că din punctul de vedere constituțional e și legitimă procederea Maghiarilor: în adevăr Coroana nu poate să ne ocrotească, dacă guvernul nu consimte să ni se dea ocrotire, fără-ca să provoace o crisă, și este un reson de stat, ca să se evite crisele, cîtă vreme interesele foarte mari nu le impun.

E cu toate aceste ceva revoluționar în prea deasa accentuare a omnipotenței guvernului.

E mai presus de ori-și-ce discuțiune, că Românii, Sîrbii, Croații și Slovaci, care nici odată nu s'au unit cu dușmanii casei de Austria și căroră atît de adeseori li s'a ȋis, că sînt unelte oarbe ale „Camarilei“ din Viena, 'și-au păstrat credința cîtră tron, pentru-că la tron au gasit totdeauna ocrotire, și o păstrează și astăzi, fiindcă sînt încă tari în credința, că o vor găsi și de aci înainte.

De slăbirea acestei credințe e vorba.

Li-o iertăm și aceasta Maghiarilor. Ei au dovedit în atâte rînduri și n'o tăgăduiesc nici astăzi, că sînt gata să susțină regatul ungar și constituțiunea lui chiar și în luptă cu coroana: noi nu!

Dacă mîne monarchul nostru ar ajunge la convingerea, că interesele monarchiei și ale casei Sale cer o schimbare în organizarea imperiului, noi ne supunem, cum ne-am supus după catastrofa dela 1866, și sîntem gata de a ne da avutul și sângele pentru susținerea voinței împăratului nostru, adînc pătrunși de convingerea, că coroana numai cedînd celei mai grele presiuni poate să se învoiască cu ceea-ce jignesc interesele noastre. Slăbind odată în noi această convingere, ne descurăgăm, așa socotesc Maghiarii, și încetăm a ne mai opune actualului guvern, ori, în cel mai rău cas, nu mai sîntem dispuși a ne jertfi avutul și sângele pentru susținerea autorității coroanei chiar și cînd ar fi în joc statul ungar și constituțiunea lui.

E cu desăvîșire falsă această presupunere a Maghiarilor, dar' în sfîrșit, puțin ne pasă, și nu le contestăm dreptul de a-și da silința să ne despartă de Coroană,

pentru-ca să fie pentru toate eventualitățile siguri, că interesele monarchiei nu vor găsi susțitori chiar și în țerile coroanei ungare, cînd ele ar intra în conflict cu ale națiunii maghiare. Scim că zadarnice le sînt silințele, și atît ni-e destul.

Acum însă silințele aceste, cel puțin deocamdată ar trebui să înceteze.

Sînt acum cîteva săptămîni, cînd cu călătoria Maiestății Sale la Pojega, ȋiarele maghiare ne spuneau cu mult ifos, că Maiestatea Sa a muștrat pe un oarecare primar, pentru-că pretutindinea erau steaguri „swar-z-gelb“, dar' tricolorul național maghiar lipsia.

Am zimit atunci în fața conclusiunilor, pe care le trăgeau Maghiarii din această enunțare constituțională. De două sute de ani ne luptăm sub steagul „swar-z-gelb“, am crescut cu el, jurăm și acum la el, tot sub el avem să luptăm și de aici înainte, fie chiar și contra tricolorului maghiar: ni se poate impune să ne închinăm și înaintea tricolorului maghiar și o și facem aceasta cîtă vreme el fâlfaie în urma steagului casei domnitoare; cel puțin deocamdată însă n'are nimeni să ne oprească de a ridica sus steagul „swar-z-gelb“, și ne vom simți totdeauna mîngăiați, dacă Monarchul nostru se va îndura a băga de seamă, că-l ridicăm mai sus ca tricolorul național maghiar, și a ne muștra, că facem mai mult ceea-ce ne cere inima, decât ceea-ce ni se impune prin legi.

Am zimit atunci, astăzi însă nu am mai zimit.

În Bulgaria a izbucnit o revoluțiune, în Albania au fost chiar și conflicte sângeroase, în Sîrbia se mobilizează, în România spiritele sînt cuprinse de o viuă nedumerire; nu poate nimeni să ce mai are să urmeze mîne.

În fața unei asemenea situațiuni ar trebui să înceteze ori-și-ce încercare de a slăbi în popoarele nemulțumite alipirea cîtră Tron și oarba încredere în părinteasca purtare de grije a Monarchului.

Nu e de mult decînd nisce „băieți nesocotiți“ au răspîndit printre Românii agitați de o legitimă nemulțumire o proclamațiune, în care li se spunea să nu mai spere nimic dela „Împăratul“.

Românii cu toate aceste speră și cred, fiindcă nu pun nici un temei pe vorbele acelor „băieți“.

Vine acum „Pester Lloyd“ și, vorbind despre congresul din Carloviț, ne spune același lucru în următoarele cuvinte reproduse după „Nemzet“:

„Patriarchul în ciuda tuturor adreselor de gravamine rămîne Patriarch. Asemenea adrese străbat adeseori până la Maiestatea Sa. În Sibiu Românii s'au întrecut cu Sașii în compunerea unor asemenea documente, se înțelege fără de rezultatul dorit de ȋinșii“.

Care va să ȋică sîntem nisce insolenți, cînd vorbim de „băieți“, fiindcă ceea-ce ni s'a spus în proclamațiunea lor

ni se spune și prin cele mai autorizate organe ale guvernului Maiestății Sale: Lăsciate ogni speranza!

Acum e timpul să ni se spună aceasta?! Sînt oameni în toată firea cei ce ni-o spun? Poate să nu meargă din rău în mai rău o țeară cădută pe mîinile unor oameni capabili de a lupta chiar și în împregiurări ca cele de astăzi cu asemenea arme?!

În adevăr, grea este încercarea, la care se pune lealitatea Românilor!

După-ce atîta timp și în împregiurări atît de grele ei au păzit credința cîtră Tron, vin aceia, care „timp de șese-spredece ani au conspirat“ cu dușmanii monarchiei și în ajunul unei sguduii sociale le aruncă ironic vorba: Înzadar v'a fost credința, înzadar vi-e sperarea! — trebuie să arătați curajul de a face precum am făcut noi, pentru-ca să ajungeți la „resultatele dorite de voi!“

Ei, bine! — vom fi avînd și noi acest curaj, dar' ne cunoaștem pe din destul interesele, pentru-ca să nu-l dovedim, și mai bucuros lăsăm ca alții să facă abus de lealitatea noastră, decât să-i facem și noi greutăți Coroanei.

Este o perfidă insinuaere, cînd ni se spune, că înzadar a umblat deputațiunea trimisă de sinodul archidiecesei române gr.-or. la Viena. Noi am găsit la tron mîngăierea, pe care am căutat-o; deputațiunea s'a întors cu „resultatul dorit de noi“. Nu ne-a trecut nici odată prin minte să cerșim prin o deputațiune trimisă la tron cele miserabile 24,000 de florini, pe care acum guvernul le întrebunțează pentru scopurile reuniunii de „cultură“ din Cluj: s'a dus acea deputațiune la Viena, pentru-ca să se scie, că Coroana e fals informată de consilierii ei actuali, și pentru-ca să ni se dea nouă mîngăierea, că Maiestatea Sa nu pune nici un temei pe calumniile infame ce se aruncă asupra noastră.

Din rostul Maiestății Sale am aflat cuvintele: „Despre toate aceste nu am știut nimic“. — Din rostul Maiestății Sale ni s'a dat încredințarea: „Țiți pe deplin convinși, că pe cît atîrînd de mîne, dorințele au să vi se împlinescă“.

Mai mare mîngăiere un Monarch constituțional nu poate să le dea celor asupriți, și nu noi vom cere, ca pentru un lucru de importanță secundară să se provoace la timp nepotrivit o crisă ministerială.

E treaba noastră, ca la timp mai oportun să ne unim cu alții, pentru-ca să facem crisa inevitabilă și atunci vom găsi și noi, ca ori-și-care alt popor din monarchie, la Coroană părinteasca bunăvoință, de care sîntem vrednici.

Rugăm dar' pe frații nostri Români să nu pună nici un temei pe nisce insinuări perfide, ivească-se ele chiar și prin foi guvernamentale.

Politica maghiară

Primum dela un amic al nostru din afară o corespondență din care extragem următoarele:

S'a repetit de multe ori la adresa compatrioților nostri maghiari, că își consumă puterile în o lucrare sterilă cînd a ne maghiarisa. Li s'a spus, că se lipsesc pe sine și pe noi de roadele unei munci prin care să ne întărim și pregătăm pentru un viitor, pe care Dȋeu l-a acoperit cu noaptea nesciinții și ride dacă muritorul tremură de frică.

Am ȋinut a o spune aceasta în urma unei sincere bunăvoințe, și nu sîntem noi de vină dacă poziția le impune concetățenilor nostri să-și urmeze lucrarea stearpă și mai departe.

Astăzi poporul maghiar dispune de putere și prin urmare și de banii țerii. Un alt neam, mai practic în lucrările lui, ar înceta a căuta după cai verȋi pe părete, și-ar da seamă de împregiurările în care se află și, dînd pace altora să trăiască, ar umbla să se consolideze pentru a pute reprezenta ceva în timpul, cînd situațiunea va fi mai puțin prîncioasă, pentru-ca să i-se recunoască meritul de a fi făcut în lume ceva și să aibă dreptul de a pretinde ceea-ce îi compete.

Cu timpul toate se schimbă în lumea aceasta și poate să vină o situațiune, cînd urmașii concetățenilor nostri de astăzi le vor pune bunilor și parinților lor întrebarea, că ce au lucrat în timpul actual? unde sînt condițiunile cerute pentru a pute trăi în mijlocul unor popoare străine neamului maghiar?

Vrajbă, ură, pretutindine unde ochiul va căuta iubire; oamenii dedați a se hrăni din munca altora, vor ajunge a-și căștiga existența amară cu prețul slugărniceii.

Cele mai rușinoase pagine din istoria națională a Maghiarilor au să fie acele, pe care se vor tipări greșelele din acești ani, în care au dispus de toate.

În loc de dreptate, lăcomie; în locul iubirii, ură; traiul ușor, nedreptățile, înstrăinarea: aceste s'au cultivat atunci, cînd existau condițiunile pentru a desvolta muncă, a sîmîna și lăsa pe seama urmașilor iubire, prietenie și meritul de a aștepta dreptate.

Aci veȋi pe copilandrul maghiar abia eșit de pe băncile scolii cum se îmbuibă într'un post de stat fără de nici un merit și privind cu o fală ridicolă la conșcolarul seu muncit de un studiu serios și exclus dela favorul de a aduce un bine poporului, din a cărui muncă grea se plătesc funcționarul; acolo un desertor din corpul națiunii sale caută cu triumf la conaționalii sei, cari nu vreau să primească pâinea ce li se oferă pe prețul rușinos al trădării. În lungul și în latul țerii o ceată de nobili boieri sărăciți s'au căpătuit în beneficiile statului; o altă ligioană așteaptă ca să se creeze funcțiuni nouă pentru-ca să se poată adăposti. Un potop întreg de alți căpătuiți cere dela guvern și legislațiune sporirea plăților. Industriașul maghiar recurge și el la stat, ca acesta să-i pună marfa lui la adăpostul patriotismului.

Aceste sînt virtuțile pe care le cultivează statul și societatea maghiară și pe basa acestora 'ȋi-e dat să aȋdi și din gura celui de pe urmă om de strade: „Most magyar világ van“. O ȋic pretutindeni cu atîta expresiune de lăcomie, încât te întorci cu disgust dela fața celui ce a pro-

nunciat-o, deoarece ce nu e mândria națională, ceea ce scoate această expresiune, ci lăcomia la traiul oferit de cassa statului.

E destul ca cineva să aibă titlul de a fi Maghiar, pentru-ca să fie căpătuit în oficiu „pentru binele țării”.

Și toate acestea le-am trece cu vederea numai dacă ne-ar da nouă pace, ea să ne vedem de treburile noastre, pentru-ca să putem noi da cu conștiința liniștită seamă fiilor nostri despre lucrarea care am urmat-o pentru-ca să le câștigăm și existența, în schimbul vieții ce le-am dat, și să-i dedăm și pe dinșii la muncă.

Nu ne lasă însă nici pe noi în pace. S'au conjurat să ne maghiariseze ca să fie o națiune mare maghiară.

Scolile medie ungurești sunt îndesuite cu scolari cari toți cearcă a termina instrucția mediă, pentru-ca să continue la universități, earăși cu gândul la — lumea ungurească. Din cele mai depărtate ținuturi te trezesci apoi cu competenți la posturi de stat și administrative, competenți cari n'au alt merit decât că sunt Maghiari. S'a pornit un potop întreg de competiții. Aici chiar în Sibiiu la tribunal și judecătoria între 5—6 practicanți salariați, nu este nici un Român. La tribunalele celelalte din Ardeal, Ungaria și Bănat, — aceeași stare. La administrațiune, finanțe, la căile ferate, la poștă, telegraf, pretutindine posturile se ocupă cu Maghiari, cari, precum e cunoscut, nu au nici însușirea de a fi buni funcționari.

În timp de aproape douăzeci de ani, Maghiarii au monopolizat toate beneficiile statului. Singură instrucțiunea superioară, unde se cere știință, are oameni de alte naționalități.

Cât de greu trebuie să îi va căde poporului maghiar atunci, când se va vedea lipsit de acest monopol; câte familii vor plânge zilele când tatăl de familie a cheltuit averea copiilor pentru onorul de a se număra și dînsul între membrii legislative; câți băieți vor fi nefericiți din pricina că părinții lor au cheltuit averea în speranța pâinei de stat.

Astfel ni se prezintă situațiunea concetățenilor nostri. Dar' nu este între dinșii astăzi om de atâta valoare, încât să le prezente această situațiune și pericolul pentru viitor.

Revistă politică.

Sibiiu, 19 Septemvrie st. v.

Dieta croată s'a deschis la 30 Septemvrie st. n. sub presidența dlui Mirko Hrvati și ședința cea dintâi a decurs într'un mod pe cât se poate de sgomotos. După rezolvarea unor formalități, deputatul Barcici și conșoții au prezentat o propunere de urgență, în urma căreia dieta să feliciteze pe Rumelioti pentru eliberarea lor de sub stăpânirea turcească și pentru împreunarea lor cu Bulgaria. De altă parte deputatul Anton Starcevici a făcut o interpelațiune de următorul cuprins: „Poate, și dacă poate voiesce președintele guvern al părintescii Maiestăți apostolice să spună, că de ce s'au chemat dela noi precum și din Bosnia și Herțegovina la manevrele din Pojega înaintea Maiestății Sale apostolice o mulțime de oameni sub formă de deputațiuni pe spesele poporului?” După o desbatere mai lungă s'a respins propunerea dlui Barcici, ear' interpelațiunea dlui Starcevici s'a prelat guvernului.

Asupra întrunirii conferenței la Constantinopol nu mai încapă nici o îndoială; asupra aceleia însă, că ce problemă voiesce să rezolveze conferența, domnesce cel mai mare întunec. Se crede, că plenipotențiații puterilor se vor pute deși în trei zile întruni în conferență. Nu putem ști, dacă această conferență va fi în stare să aducă o soluțiune a cestiunii rumeliote, deoarece până acum încă n'a pășit nici una dintre puteri cu propuneri pozitive, și numai singur circularul

rusesc, care stăruie prelîngă ținerea conferenței, se poate privi într'un înțeles al unității Bulgariei. Față cu acesta însă principele de Bismark se se fi declarat categoric înaintea plenipotențiatului turcesc prelîngă curtea din Berlin, că Germania nu poate suferi, ca să se ciunteze drepturile Turciei fie în Rumelia, fie alt undeva. Și chiar acest contrast între Rusia și Germania va zădărnici de astădată buna înțelegere între puteri.

Starea de lucruri în statele din Peninsula-Balcanică încă e de altmintealea de astfel, încât conferența din Constantinopol va rămâne fără rezultat asemenea aceleia din anul 1877, care a premers războiului turco-rus. Unirea Rumeliei-de-Ost se privește în Bulgaria de un fapt împlinit, și oamenii sunt deciși a o apăra eventual și cu armele. Grecia o spune fără rezervă, ba accentuează chiar, că la cas dacă se va recunoaște unirea bulgară, tot Orientul va trebui să prindă armele. Opiniunea publică din Serbia silește formal pe regele Milan să între în Serbia vechiă, și regele Milan va trebui să se hotărască în timpul cel mai scurt, deoarece dacă se va adeveri, că pregătirile pe care le-a întreprins acolo, s'au făcut numai pro forma, războala de mult temută va izbucni și el ușor și poate perde tronul.

Revoluțiunea din Albania ia dimensiuni tot mai mari. Precum se vorbește și Miridiții s'au resculat și au atacat deja în mai multe rînduri trupe mai mici, ducând cu sine o mulțime de cai, victuale și munițiune, ce erau destinate pentru trupele turcesci dela graniță lungă Gușiniă.

Francia stă la pragul luptei electorale și agitațiunile prin provincii și în capitală se fac într-o măsură de tot mare. Cu prilegiul acesta intră în praxă pentru întâia oară votisarea prin scrutinii; fiecare partidă figurează cu cataloage număroase și registrele candidaților întru atâta s'au înmulțit, încât e cu neputință, de a face de pe acum oare-care combinație. Așa de exemplu în Paris singur aderenții direcțiunilor extreme pășesc cu șapte registre deosebite; și între elementele mai moderate e mare scisiunea și în proporția numai chiar Monarhistii sunt încât-va mai disciplinați.

Evenimentele din Peninsula-Balcanică.

Scirile mai nouă privitoare la evenimentele dela Balcani sunt următoarele:

Lompalanca, 29 Septemvrie n. Dela Vidin și Lompalanca până la Sistov, țeara are o înfățișare ca în timpurile cele mai grele. Tot ce presa a vestit despre războala ce domnesce aici sau despre entuziasmul Bulgarilor, nu arată nici cea mai mică parte. Bătrânii, oamenii în în vîrstă și tinerii părăsesc vetrele și afacerile lor și pleacă spre granițele Rumeliei. Aici capeți convingerea că ori-ce încercare, de a împede unirea desăvîrșită, ar trebui să coste sânge. Nici un Bulgar nu ar pute suferi redespărțirea Bulgariei-de-Sud.

Se discută violent și nu fără îngrijire despre atitudinea Austro-Ungariei.

Filipopol, 29 Septemvrie n. De când principele Alexandru s'a încredințat că mișcarea bulgară n'a fost primită cu multă bunăvoință decătră puteri și mai cu seamă de Rusia, el a dat ordinele cele mai severe ca să se împedice ori-ce agitare în Macedonia; ori-ce persoană și-ar permite un act în favoarea unei războala în acea provincie, va fi predată imediat unui consiliu de rebel. În acest scop s'a trimis și o circulară tuturor autorităților civile și militare; li se ordonă să mențină ordinea publică și să eviteze ori-ce provocare la fruntării.

„Neue freie Presse” comunică că dl Petrovici, ministrul de finanțe al Serbiei, se află de două zile la Viena, unde negociază cu reprezentanții grupeii Comptoir d'Escompte și Ländersbank pentru facerea unui împrumut în scopul mobilizării. În același timp tratează și cu reprezentanții grupeii băncilor din Germania. E probabil că negocierile se vor termina favorabil și dl Petrovici va reuși să realizeze împrumutul.

„Le Temps” primesce din Bucuresci următoarea telegramă, cu data de 26 Septemvrie:

„Se anunță din Macedonia că mai mulți agenți politici se silesc de a face pe popor ca să se războale în contra suveranității turcesci. Micul arsenal dela Rusciuc lucrează neîntrerupt și a arangiat de ce tunuri Krupp rămase din războiul ruso-turc.”

Vorbind despre conferența ambasadurilor la Constantinopol, „Journal de St. Petersburg” scrie:

Pe cât scim noi, nu e vorba despre o conferență formală, ci simplu numai de o întrunire a ambasadurilor marilor puteri pentru a-i da un caracter unitar acțiunii diplomatice, ce doresc cabinetele a face la amîndouă partidele pentru a delătura ori-ce conflict și ori-ce vîrsare de sânge.

Alte sciri, privitoare la starea de pe Peninsula, ne spun:

Belgrad, 30 Septemvrie n. La Curșumlia s'au auzit ieri bubuituri mari de tunuri. Se dice că Arnăuții au voit să alunge garnisoana turcească din Pristina și au atacat-o de pe dealuri. S'au recuirat trupe nouă.

Leopol, 30 Septemvrie n. „Dziennik” i-se telegrafează din Varșovia: Ofițerii rusesci, cari au fost demisionați la cererea lor, sunt obligați prin revers ca în cas de lipsă să se prezente la trupe în timp de 24 de ore.

Berlin, 30 Septemvrie n. Aproape toate diarele privesc starea din Balcani de primejdie în urma înarmărilor sîrbesci și a scirii despre înaintarea Sîrbilor în Serbia veche.

Atena, 30 Septemvrie n. Guvernul a ordonat cumpărarea de cai. Primele trupe au sosit la graniță. Demonstrațiunile patriotice nu încetează. Colonia macedoneană se organizează.

Institutele de învățămînt din Blaj.

Sub titlul „Piața Blajului în trecut și în prezent”, „Foi'a basericească” scrie:

Cine nu a fost în Blaj numai de cinci ani, acela dacă va veni acum și va intra în piața Blajului ori de care parte, se va mira de sigur numai decăt observînd o schimbare așa mare spre bine în un timp așa de scurt.

Blajul este unul din opidele cele mai tinere în Ardeal. El nu există decăt numai dela mutarea reședinței episcopesci în el. Până atunci a fost numai o comună rurală micuță, care mai există și astăzi din jos de opidul Blaj. Nemuritorul episcop atît de iubitor de neamul seu Inocențiu Clain, când a fundat Blajul, ca un bărbat adevărat de stat, merit a conduce destinele unui popor chiar și în nisce timpuri așa critice și grele, cum au fost acele, în cari a trăit el vieța sa cea amară, episcopul acesta epocal, când a fundat Blajul, a avut nisce scopuri atît de mărețe și nisce planuri atît de adînc tăietoare în viitorul națiunii române, cît dacă acele nu s'au putut ajunge toate așa precum a dorit el, cauza a fost, că numai prea puțini din următorii lui l-au înțeles, și prin urmare numai prea puțini au fost în stare a duce planul lui în îndeplinire, planul lui cel atît de magnific, la a cărui realizare o viață de om ori și cît de lungă nu poate să fie de ajuns. Dela el a fost mai mult decăt destul, că a desemnat cu atîta genialitate conturile, pe cari următorii lui aveau să le umplă în viață, că le-a pus fundamentul cu ochii ager de arhitect perfect, pe care să edifice, că le-a dat talanții în mână, ca să mai câștige încă pe atîția.

Care este terenul cultural, pe care Românii pe timpul lui s'au avut lipsă chiar și de elementele cele mai primitive? Și genialul și nobilul episcop, a cărui inimă era nădușită de dorul ridicării poporului seu, când a fundat Blajul, și-a propus a face din el un centru adevărat pentru toate lipsele culturale ale Românilor. Ca reședință episcopescă avea Blajul să fie centru bisericesc al poporului seu; ca un loc provădit cu institutele de cultură de lipsă lungă o reședință episcopescă, avea să fie și centru cultural. Cu aceste însă nu a fost mulțumit. Cultura ori-cărui popor este condiționată dela bunăstarea materială. Din cauza aceasta planul genialului episcop a mers așa departe, cît a voit, ca Blajul să fie și un centru economic, industrial și comercial pentru poporul seu. Fiindcă însă în „ori-si-ce centru economic, industrial și comercial” piața este

lucrul principal, de aceea mai cu seamă spre scopul acesta din urmă a croit el cu mîna sa proprie piața aceea frumoasă și regulată patru unghiulară a opidului Blaj, care în privința formei este cea mai frumoasă în toată Transilvania, cît nici a cetăților celor mai vechi nu se pot asemăna cu ea.

După depărtarea și moartea lui însă Blajul a rămas în privința cea din urmă ca un orfan părăsit, căci de înfrumșetarea și ridicarea lui economică numai foarte puțin s'a mai purtat de grije. De aci a urmat, cît timp de mai un secol și jumătate laturea cea frumoasă decătră răsărit a pieței Blajului a rămas lipsită de edificii, cît pe ea nu era nimic decăt biserica catedrală și în giurul ei tare strînse lîngă olaltă și fără nici un prospect gimnasiul de o parte și seminarul clerical de cealaltă. Dela edificiile aceste și în sus și în jos nu era decăt un palant simplu de scînduri în o lungime foarte mare. Și deși lipsele instrucțiunii de 150 de ani au crescut mereu, totuși în timpul acesta lung pentru instrucțiune nu s'a mai edificat nimic, ci au rămas numai edificiile acele, ce le-a ridicat episcopul Clain. Edificiile aceste însă nici pe departe nu mai ajungeau pentru toate institutele de creștere și instrucțiune.

Astăzi însă abia după 150 de ani tot lucrul acesta s'a schimbat. Laturea decătră răsărit a pieței Blajului, care timp așa îndelungat a stat goală, este plină întreagă cu edificii, ba edificiile trec și în strada ce duce cătră biserica parochială. Și toată schimbarea aceasta mare s'a înțemplat în timp de trei ani.

Exceleța Sa Preasfîntul Metropolit actual bine cunoscînd lipsa cea mare, ce o are instrucțiunea din Blaj de localități acomodate, de altă parte dorind din inimă a umple lipsa aceasta, însă așa, ca pe cît este posibil să se înfrumșeteze și piața cea frumoasă a opidului, croită cu atîta gust de episcopul Clain, în anul 1883 a edificat seminarul tinerimii române grcat., care dă pieții un prospect magnific privit din laturea apusană. De abia însă a fost gata edificiul acesta, și s'a îngrijit ca lîngă el să edifice seminarul clerical o aripă până în cel nou, de care avea mare lipsă, fiindcă localitățile, de cari dispunea până atunci, nu erau nici decum de ajuns pentru a interna în ele mai bine de 50 de clerici. Aripa aceasta a Seminarului clerical încă nu a fost gata și Exceleța Sa, contribuind cea mai mare parte dela sine, a ridicat dela gimnasiu în jos, unde erau scoalele normale încă un edificiu atît de frumos și de impunător, cît întrece cu mult edificiul cel vechi gimnasial. Conducerea ridicării edificiului acestuia nou Exceleța Sa cu multă înțelepciune o a concredut Rssimului d. canonic Ioan M. Moldovan cunoscut ca unul din bărbaiții nostri cei mai activi și prelîngă aceea și de o cugetare eminentă practică. Și în adevăr edificiul acesta nou impune în toată privința tuturor privitorilor atît cu salele cele spațioase, cît și cu frontul cel elegant și de gust. El a fost destinat ca în etagiul atîta să fie cursul preparandial, eară în parter scoalele normali, ca așa ascultătorii de preparandie să se poată coborî ușor în scoalele normale la praxă.

Astfel când intră astăzi omul în piața Blajului, pe laturea decătră răsărit i-se deschide un prospect impunător preste un șir lung de edificii dedicate instrucțiunii, care asupra privitorilor face o impresiune, ca și când s'ar afla în o cetate de cele mari. Unde era pîlăngul cel simplu, astăzi își pasc omul ochii în nisce edificii de instrucțiune ca puține în Ardeal. Românii vîdîndu-le, se bucură, eară străinii se miră, cît un bărbat de scoală de origine sas, vizitînd în vara aceasta Blajul, după-ce a cercetat cu de a măruntul seminarul tinerimii edificat de Exceleța Sa, informîndu-se și vîdînd toată arangierea internă, s'a exprimat cătră scriitorul acestora, că: „până acum ați învățat d-voastră Românii dela noi, acum însă și noi am pute învăța nu odată dela d-voastră!”

În toate edificiile aceste sunt astăzi 106 de încăperi, cari se folosesc în interesul instrucțiunii. Cele mai multe din ele sunt foarte spațioase, așa cît pe dreptul putem dice, că în statul nostru astăzi de abia va mai exista vreun centru bisericesc de ori-si-ce confesiune, care să dispună de atâtea și atari edificii destinate instrucțiunii. Exceleța Sa prin ele și-a pus un monument, care și preste secolii întregi va arăta posterității cît de tare și-a iubit și cît de

mult a sacrificat pentru poporul seu. Ori și cine va privi edificiile aceste, va aminti cu pietate numele dînsului și al lui Clain, căci al lor singuri este meritul, că astăzi ne putem fâli cu ele înaintea străinilor.

Din Bucovina.

Ministerul comerului din Viena a dat concesiunea pentru zidirea drumurilor secundare de fer din Bucovina, Hliboca-Carapciu-Ciudim-Berhometh, unui consorțiu consistînd din domnii următorii: Alexandru Baron Petrino, fost ministru al agriculturii, Petru baron Petrino, Manoli cavalier de Tabora, Alexandru baron Vasilco, căpitanul țerii și membru al casei magnaților din Viena, Stef. de Miculi, Popper. Capitalul recerut pentru construire se urcă la 5½ de milioane, care se acopere prin emisiuni de acții. Fondul religionar gr.-or., preste ale cărui moșii trec aceste căi secundare de fer în cea mai mare parte și care deci e mai ales interesat, participă la procurarea capitalului prin cumpărarea acțiunilor în valoare de un milion și jumătate. Celelalte milioane se vor scoate din ofertele țerii, ale drumului de fer Cernăuți-Lemberg-Suceava și ale împărăției. Capitalul recerut pentru întreprindere e deci ascurat și lucrul poate să înceapă cât mai curînd. Fără îndoială întreprinderea aceasta e de cea mai mare influență asupra progresului stării materiale a poporului român și mai ales asupra capitalului național. În fruntea întreprinderii stă fruntea românismului nostru național, e deci a se aștepta la realizarea acestei dorințe în de comun respicate. Drumurile de fer au să aibă o lungime preste 85 de mile și trec prin comune curat românesce, adică prin mîduia românismului. Ce o să facă aci conducătorii noștri naționali cum și reprezentanța capitalului național din Bucovina? Întreprinderea recere mii de lucrători, asemenea sute de amployați privighetori cum și ingineri mulți. Aci credem a găsi adevărul mijloc pentru lucrarea națională, adică pentru crearea unei poziții mai bune materiale cum și pentru mărirea capitalului național. Întreprinderile acestea sînt de natură de a oferi muncitorului lucrul, și unde e lucru e și câștig și câștigul măresce averea particulară, îndreaptă poziția particularului și întărește independența lui. Asemenea prin instalarea a sute de amployați, se creează o poziție sigură și independentă inteligenței române, ce întărește pe națiune și extinde puterile ei. Cine are capitalul în mîna, are și puterea în țeară, care axionă trebuie să o aibă totdeauna înainte și boierii noștri, căci prin aceasta își întărește poziția lor, ce atât de mult se clatină decătră capitalurile străine împuternicite și ridicate la o înălțime în țeară, ce par a-și asigura o poziție foarte favorabilă în țeară și la cestia, cine e chemat a domni în țeară. Ca ocasiunea aceasta trebuie să cugetăm, că burgeoisia ne lipsese mai cu totul, inginerii noștri români se pot număra pe degete și inteligența română e prea mică încă. Mai toată 'și-a căutat a-și asigura poziția prin birourile statului sau prin parochii. Comercianții ne lipsesc cu desăvîrșire, deși aflăm la poporul nostru atîta talent pentru comerț, ceea-ce recunosc și străinii. Ce-i drept însă, avem lucrători. Mai fiesce-care țeran de pe la sate scie a munci pe la moșile fondului religionar și ale particularilor proprietari mari. El e deci o putere nedesprijuită la o așa de considerabilă întreprindere în țeară. El lucră bine, cu destoinicie și cere mai mică plată ca lucrătorii străini.

Poziția Asociațiunii drumurilor de fer secundare nu e așa de favorabilă, ba am pute dice, că e critică. Întreprinderea cere puteri intelectuale, tehnice și aceste cu anevoiă se află la Românii bucovineni. Asociațiunea va fi silită a recurge la străini și îi va angagia cu salare în-doite. Altfel însă e cu antreprenorii lucrurilor, cari iau în antreprisă o comună sau două, de a le găti pentru o sumă anumită. Acești antreprenori trebuie să fie comercianți, trebuie să aibă spiritul comerciant și de acestia se vor găsi foarte puțini pe la noi Români. Ear' recurs la străinism. Dintre toți factorii construirii unei căi ferate sînt acești antreprenori, ce trag cel mai mare venit și profit din această întreprindere. Am vădut deja din ei devenind milionari, și anume din simpli oameni, fără multă inteligență, dar' cu mare spirit comercial. Asociațiunea o să iee dintre străini de sigur, cari venind din străinătate cu nimica vor părăsi țeara după câțiva ani cu sume enorme. Profitul întreprinderii adică e perdat pentru țeară. Poate că se va da această antreprisă la Jidanii bucovineni, dintre cari credem că se vor furisa câțiva prin purtarea lor lingușitoare, dar' și Români au să profite mult, și societatea asemenea. Jidanii n'au să facă lucru solid. Acești antreprenori au trebuință de mijlocitori, cari s'îi supravegheze pe lucrători și să execute poruncile lor, precum și să cumpere materialul necesar pentru zidirea sau aprovizionarea lucrătorilor. Un aparat întreg! El s'ar pute forma cu ușorătate din Români, locuitori ai comunelor, prin care se va trage traseaua drumurilor. Găsind ei lucru la o întreprindere atât de lucrativă, aceasta le-ar ameliora poziția lor materială și cu aceasta ar ridica puterea națiunii și ar înmulți capitalul național.

Unde e capital mare, acolo se ivesce și inteligența și prin inteligență se susține poziția unei națiuni, care are cu atît mai multă însemnătate cu cît e mai expusă la concurență străină, cum e la noi în Bucovina, în țeara asta poliglotă. Boeria unei națiuni se poate răzima numai pe națiunea sa și dacă ea o părăsesce și caută basa la alte națiuni, iatunci au să degenezeze și-și perde însemnătatea sa. E deci în interesul românismului bucovinean, care în aristocrația are spriginul seu cel mai mare, de a ridica poziția materială a claselor de jos și mai ales în nișele districte, unde românismul a rămas încă intact.

E asemenea cauza politice române, ca împuternicind clasele de mijloc, să ușurăm poziția boieriei noastre, ca cu atît mai mult să poată lucra ea, și să o dispensăm de a lua inițiativa la ori-ce lucruri, ce în alte țeri se întreprind de simple comune și la noi în țeară iau deja un caracter înalt patriotic, ce recere mult studiu, mult lucru și multă diplomație. Se înțelege, că întru mult s'a înmulțit numărul inteligenței române în deceniile din urmă și puterea națională e deja considerabilă. Dar' n'am ajuns încă la aceea-ce se află la națiuni propășite cu desăvîrșire.

În aflarea persoanelor apte are să aibă asociațiunea o grea poziție. Fiind la noi lipsă totală de comercianți și meseriași, poziția se îngreună foarte și asociațiunea nu poate să facă jertfe, ci va căuta să capete puterile cât se poate mai eține și solide. Jidanii în primul loc au să dee contingentul cel mai mare și cred că altfel nici nu va pute fi; dacă ne gîndim la aprovizionarea și aducerea materialului necesar, sînt ei unicul factor comercial în țeară. Asociațiunea ar trebui deci să pună acum basa comerului român viitor, și bine ar face, dacă o ar inaugura. Comercial e unicul isvor pentru mărirea capitalului național, pe cînd agricultura pentru conservarea și crearea lui. Poziția asociațiunii însă se ușurează, dacă gîndim la amployații cei mici ai antreprenorilor. Aci pot da Românii contingentul lor și credem că asociațiunea va avé aceasta în vedere.

Ni-e frică, că asociația îi va lua mai bucurosi dintre străini, căci până acum rar se află la un boer român un împiegat român la moșia sa. Sînt de regulă oameni imigrați din Galiția sau Boemia, ce fac servițiile de economi și forestieri. Nu ne-am gîndit încă, ca să învățăm poporul nostru la lucrurile acestea și se creăm astfel nevrînd o inteligență pe la comune, care să fie conducătoarea și povățuitoarea țeranilor români și care să mărească capitalul național român. S'ar pute presupune, că tot boerii adunându-se au să facă altfel? Noi gîndim, că da, patriotismul dlor nimenea nu l-a contestat până acum și la arangările construirii drumurilor de fer secundare în Bucovina, vor scîi dlor a se gîndi la cerințele românismului și vor lua în considerațiune recerintele progresului național. Căci ne gîndim aci la națiunile celelalte. Ce ar face ele, cînd ar dispune de atâtea forțe materiale în țeară: să zidească o cale ferată, ce să străbată țeara în toate părțile, cum e ceea amintită Cămpulung — Hliboca — Ciudim — Berkomek? Să ne gîndim numai la Poloni. Dela cel mai mare împiegat până la cel mai de pe urmă slugă ar fi Polon. Asemenea și Rutenii. Acestia din urmă mai scîi după modul lor din Galiția, de a mai împreuna cu asta și o afacere umană și de binefacere. Ce să gîndim aci noi la astfel de împiegurări? Se tăcem sau să rescolim românimea la binefaceri și progres cultural ori nu? Vom face cea din urmă și vom lătra atîta, până ce vom găsi adepți între tinerime, dacă bîtrânii și bărbaii nu vor asculta și se vor fi simțit poate ofensați, că prin amintirile la cultură și binefacere, ofensăm simțimintele lor naționale și patriotice. La asta din urmă nici n'am gîndit și foarte ne-am intrista, dacă așa ceva s'ar gîndi din partea noastră.

Correspondență particulară

a „Tribunei“.

Rodna-vechiă, 27 Septembrie n. 1885.

Numai primele zile a lunii lui Noemvrie 1876 ne-au amărit zilele în astfel de măsură nouă Românilor rodneni, ca ziua de 24 Septembrie a. c.

Atunci pentru-că, prin intrigi și viclene uneltiri, au fost scoși învățătorii și scolarii gr.-cat. confesionali din edificiul de școală, pe care îl avea această comună confesională în deplina posesiune și proprietate, întărită de formulele prescise prin lege dînd loc în acel edificiu unei școle de stat; acum pentru-că inculă judecătoria reg. cercuală rodneană a judecat pe candidatul de profesor, fiul bravului notar cercual, pe Constantin Pop, la o închisoare de 3 săptămîni și o amendă în bani de 30 fl. v. a. cum și la suportarea speselor,—sub cuvînt că dînsul în 11 Iulie a. c. ar fi comis abateri contra statului.

Și oare în ce consistă acea abatere?

Ca și onoratul public să poată fi pus în poziția de a judeca după merit asupra acestui lucru dureros, fie-mi permis a descrie pe scurt toată întâmplarea.

În 8 Iulie a. c., cu ocasiunea tîrgului de țeară de aci, a trecut preste munți în Bucovina un Carroussellier la Rodna. După-ce 'și-a pus

acesta în ordine aparatul a legat în giurul aceluia mai multe flamure cu trei-culorul românesc și 'și-a început jocul.

Trei-culorul românesc fălăind în piață, a produs în ceata renegeților de aci — de cari grație cerului e plină Rodna — o așa mare neliniște, încât umbla unul dela altul de cugetai, că soartea acestui stat depinde dela miclele stindarde arborate pe carroussel.

Nici nu s'a liniștit partida, care se numesce pe sine maghiară, până cînd nu a exoperat prin adiunctul pretorial local delăturarea stindardelor de colorit național-românesc și înlocuirea aceloră cu stindarde naționale maghiare. Nici bravi luptători dela Plevna după-ce au arborat asupra aceleia stindardul lor românesc, nu vor fi arêtat o bucurie mai mare, ca aceea, la care a dat expresiune partida, ce se numesce pe sine maghiară, atunci cînd a vîdut fălăind stindardul național-maghiar asupra unei comedii, cum o numiau oamenii.

A treia și după venirea aceluia Carroussellier, fiind și sîrbătoare și tîrg, s'au adunat mulțime de Români și dedeau din paralele lor pentru a fi căruțați. Trecînd pe acolo Constantin Pop cu mai mulți cunoscuți ai sei cătră birtul local în care-și avea locul pe atunci și societatea de lectură, a dis cătră carroussellier că de ce nu arborează și stindardul românesc lîngă cele maghiare, căci ar încăpe și acela.

Mai mulți dintre Români atunci au mers cu conducătorul de gendarmerie și au întrebă de carroussellier dacă are concesiune de a pute juca în acest loc, însă acela nu a putut arêta decăt pasul general, la aceasta 'i-s'au dis ce e drept, că cum se încumetă a juca fără concesiune și încă mai dă ansă și la neplăceri.

Acesta e lucru calificat de abateri contra statului, fiesce investit cu fasiuni scornite și îmbrăcate în cămăși, cari se unesc cu §§ penali, de cari se bucură astăzi Români.

Atîta a fost destul, ca numitul Constantin Pop să fie arêtat prin o scrisoare conținătoare de multe de toate numai de starea faptică a lucrului nu, din partea conducătorului gendarmieriei, zelosului patriot, pretorului local.

Spre constatarea acelei arêtări în care se dicea adică: că Constantin Pop ar fi rupt 2 stindarde naționale-maghiare, ar fi amenințat că va arunca tot aparatul pe apă, că ar fi dis că aici nu au loc stindardele naționale-maghiare, nu au lipsit martorii, aici au fost servitorii maghiaronul conducător de mine, de îndămăna, servitorului unui forestier și alții supuși ai partidei pe care o gena trei-culorul românesc.

Acea arêtare avu rezultatul, că la săptămîna, procurorul regesc din Bistrița și cu sub-judele dela judecătoria din Borgo-Prund au început investigația în Rodna. Fasiunile martorilor au fost „îmbrăcate“ apoi corespunzător §§-lor penali.

S'au luat și cu această ocasiune deci protocoalele pre basa cărora s'a hotărît ca și de pertractare finală cea memorata, adică 24 Septembrie a. c.

În acea și s'au prezentat la judecătoria strămutată dela Borgoprund la Rodna, prelîngă procurorul regesc și acusatul, mai mulți inși dintre inteligența română de aici, cu care ocasiune, împotriva fasiunilor contradicțoare a martorilor s'a adus următoarea sentință:

Judecătoria reg. cercuală din Rodna vechiă l'a aflat pe Constantin Pop care e în etate de 23 ani gr.-cat. necăsătorit, locuitor în comuna Rodna vechiă, student în filosofă, fără avere declinită și nepedepsit până acum, de culpabil pentru abateri contra statului, § 37, art. de lege XL 1879, și de aceea conform §-lui amentit se condamnă la închisoare de 3 săptămîni și la o amendă în bani de 30 fl. v. a., pentru casul de neincassare la alte 3 zile cum și la speșele procesuale și de întreținere.

Motive:

În decursul investigațiunii prime, cum și a pertractării finale de astăzi, s'a statorit prin fasiunile consunătoare a martorilor ascultați și jurați: Policsek Florean, Ernst Florean și Olovani Mihai, că Constantin Pop în 11 Iulie a. c. au mers în stare abnormală din birtul în a cărui apropiere se afla Carroussellierul Stefan Dary din Cernăuți, care la mandatul jurisdicțional a schimbat flamurele cu trei-culorul național românesc, ce a fost arborat, cu stindardele naționale maghiare, și a pretins ca stindardele de coloritul ultim să le schimbe cu stindardele de coloritul de mai înainte, sau să se depărteze de acolo. După-ce Carroussellierul nu a ascultat, Constantin Pop s'a dus la doua oară tocmai cînd jocul era în curgere și a apucato flamură națională maghiară dintre flamurile arborate publice, a rupt-o, a ascuns-o în buzunar cu vorbele acestea: Nu sînt bune de alt-ceva, decăt de obele:

Acusatul însuși recunoasce că a mers la Carroussellier și a pofit ca să arboreze și flamurile românesce, ceea-ce dovedesce că 'i-a vîdmat ochiul chiar și fălăitul stindardului țerii.

Fiind dovedit conform § 269, că Constantin Pop a rupt în mod demonstrativ stindardul țerii arborat în public și l'a mîngit cu expresiunile „obeală“, s'învîrșind fapta abaterii descrisă în § 37. Acea apărare a incusatului, că Carroussellierul nu a avut concesiune de a juca și că stindardul nu a fost folosit decătă o autoritate publică civilă ori militară, sînt tot atîtea

împiegurări, cari nu se cer neîncungiuraver ca elemente alcătuitoare la starea faptică a abaterii pomenite și nu se iau în considerațiune.

La măsurarea pedepsei a contribuit în mod agravant numai aceea, că incusatul ca cive universitar a fost pedepsit pe cale disciplinară pentru demonstrațiuni antipatriotice; față de aceasta contribuie în mod ușurător acea împiegurare ponderoasă, că a fost în stare abnormală, e om tînr și că pentru fapte de acestea nu a stat până acum în cercetare. Considerînd aceste, pe-deapsa dictată se vede a fi în proporțiune cu fapta.

Publicându-se sentința, Constantin Pop însinuă recurs.

Așa sună sentința grea adusă dîndu-se o însemnătate prea mare unui lucru riecol

Am ținut a descrie acest fapt și judecata adusă. Le-am scris aducîndu-mi aminte de inscripțiunea de pe fronticiul palatului curiei din Pesta: *Iustitia regnorum fundamentum*. Și cu aceste cred că am dis destul.

Cronică.

Congresul bisericii române gr.-or., după informațiunile ce primim din cel mai prețios isvor, ear' se va amîna, tot în urma unei dorințe exprimate de guvern.

*

În seminarul ridicat de Excelența Sa Preasfințitul metropolit Dr. Ioan Vancea de Buteasa — după cum aflăm din „Foi'a basericăscă“ — s'au primit pe anul scolastic început 1885/6, 80 de tineri gimnasisți, fiindcă s'au ocupat și cele trei săli din parter, destinate cu ocasiunea edificării pentru cursul preparandial, pentru care Ex. Sa în anul acesta a edificat altele. Durere! că nu li s'a putut împlini dorința la toți concurenții, cari au fost mult mai mulți, decăt câte locuri vacante au fost în seminar. Concurenți au fost 123, precînd locuri vacante numai 80. Între cei 80 de tineri, 5 sînt în fundațiune, eară 75 pe plată cu 10 și cu 14 floreni pe lună. 65 sînt greco-catolici, și 10 greco-orientali. Cei mai mulți sînt din Ardeal. Sînt însă și din Ungaria, în specie: din Bănat, Biharia, Satu-mare și Maramureș.

*

Di Nae Racovean la cererea inteligenței române de aci se va produce mîne, Sîmbătă seara, în localitățile casinei române din loc. Începutul la 7 oare seara. Concertantul a câștigat și concursul d-șoarei Elena Bender din Viena și al dlui Isaia Popa. Sperăm că întreaga inteligența română va cerceta acest concert, care promite a fi interesant.

*

Atentatul contra Țarului. Diarele au vorbit despre un atentat ce s'ar fi sîvîrșit la Copenhaga contra viștei Țarului. În această privință, „Național“ primesce următoarele din Petersburg: „De câte-va zile, diarele berlineze vorbesc de un atentat făcut în Copenhaga contra persoanei Țarului. În Petersburg lipsesc amănuntele și totul se mărginesce la presupuneri. De aceea ne-am adresat la un personagiu important, care e bine informat, și am aflat următoarele:

„După ordonanța medicului, Țarul face în fiecare dimineață preumblări în giurul castelului Fredensborg. În dimineața de 14, Țarul eși însoțit fiul seu, marele duce Nicolae Alexandrovici, și de un adiutant. După-ce se preumblă cît-va timp în grădină, Țarul eși și se îndreaptă spre o mică pădurice situată la 20 minute de castel. Vorbia foarte animat cu fiul seu, cînd deodată puse mîna pe partea stîngă a peptului și dete un fîpet. Țarevici se grăbi să-l susțină; haina și gileta erau găurite, ceasornicul purta urma unui glonț; glonțul, în diametru de 5 milimetri, fu găsit jos. Îndată după întoarcerea la castel, se făcură cercetări, dar' nu se descoperi nimic. Nu se scie dacă a fost un atentat sau greșala vre-unui vîntător. Cu tot secretul păstrat, afacerea a străbătut în public“.

Bibliografie.

Manual de gramatica limbii române pentru școlile populare, în trei cursuri de Maxim Pop, profesor la gimnasiul din Năsăud. În precuvîntarea, cu care dl autor introduce cartea se dice: „Manualul acesta e destinat să fie carte scolastică pentru mîna scolarilor din acele scoli, în cari s'a introdus sau se va introduce planul de învățămînt elaborat de Vasile Petri. Materialul e și distribuit după acest plan, încât a fost cu puțință. În elaborarea manualului am avut înaintea ochilor principial: învățămîntul are să fie intuitiv. Pentru aceea s'au pus înainte exemple și din ele s'au dedus regulile.“

* * *

A treia carte de aritmetică pentru școlile populare române. Anul al 5-lea și al 6-lea de școală de V. Gr. Borgovan.

Director: Ioan Slavici.

Redactor responsabil: Cornel Pop Păcurar

(Urmare și fine.)

Prunele. Săptămâna ce va urma, se va începe și culesul prunelor grase sau tomatice, timpul le-a ajutat îndestul de a se coace bine. Apoi și cultivatorii s'au silit cu prefacerea celor veritice în țuică, așa că acum având mare parte din vasele golite, vor ave a le umplè și pe acestea. Ca recoltă și acestea în anul curent au dat îndestul.

Timpul este destul de favorabil, credem că
 va dura încă mult timp, și noi am consilia mai
 ales pe cei ce au a produce mult vin, să lase
 strugurii să se coacă bine mai ales anul acesta;
 fiind mult vin, acela care va fi de o bună ca-
 litate, negreșit că se va putè vinde lesne și cu
 un preț avantajos; căci de cele ordinare vor fi
 îndestule produse de cultivatorii mici, spre a se
 vinde efin. (Cultivatorul.)

Târgul de rîmători în Steinbruch. În 30 Septembrie n. s'a notat: unguresci bătrâni grei 41.— cr. până 42.— cr., unguresci grei, tineri 43.— cr. până 44.— cr., de mijloc 44.— cr. până 45.— cr., uşori 46.— cr. până 47.— cr., marfă ţerănească, grea 42.— cr. până 43.— cr., de mijloc 43.— cr. până 43.1/2 cr., uşoară 46.— cr. până 47.1/2 cr., românesici de Bakony, grei —.— cr. până —.— cr., transito de mijloc —.— cr. până —.— cr., transito uşori —.— cr. până —.— cr., transito sîrbesci, grei 44.— cr. până 45.— cr., transito de mijloc —.— cr. până 45.— cr., transito uşori 46.— cr. până 47.— cr., îngrăşaţi cu ghindă —.— cr. până —.— cr. per 4% compenţi la gară.

Renta amort. (5%)	Cump.	92.1/2	vend.	93.1/4
Rur. conv. (6%)	"	—	"	—
Act. de asig. Dacia-Rom.	"	277.—	"	280.—
Banca națională a României	"	1234.—	"	1240.—
Impr. oraș. București	"	30.—	"	32.—
Credit mob. rom.	"	—	"	—
Act. de asig. Naționala	"	224.—	"	—
Scrișuri fonciare urbane (5%)	"	—	"	89.1/4
Societ. const.	"	174.1/2	"	230.—
Schimb 4 luni	"	—	"	34.—
Aur	"	—	"	10.80

Rentă de aur ung.	6%	—
" " "	4%	97.45
" " "	5%	90.35
Împrumutul căilor ferate ung.		148.25
Amortisarea datoriei căilor ferate de ost ung.		
(1-a emisiune)		96.70
(2-a emisiune)		—
Amortisarea datoriei căilor ferate de ost. ung.		
(3-a emisiune)		109.20
Bonuri rurale ung.		1022.5
" " "	cu cl. de sortare.	101.50
" " "	bănăţene-timişene	102.25
" " "	cu cl. de sortare	101.50
" " "	transilvane	101.25
" " "	croato-slavone.	102.—
Despăgubire pentru dijma ung. de vin		97.75
Împrumut cu premiu ung.		117.50
Losuri pentru regularea Tisei şi Segedin		121.25
Rentă de hârtie austriacă		81.85
" " " argint austriacă.		82.45
Rentă de aur austriacă		109.—
Losuri austr. din 1860		139.—
Acţiunile băncii austro-ungare		860.—
" " " austr.		281.50
" " " de credit ung.		281.75
Argintul.		—
Galben împărătesci.		5.97
Napoleon-d'ori.		9.99
Mărci 100 imp. germane		61.95
Londra 10 Livres sterline		125.85

Budapesta—Predeal					Predeal—Budapesta					Budapesta—Arad—Teiuș					Teiuș—Arad—Budapesta					Copșa mică—Sibiiu				
	Tren omnibus	Tren accelerat	Tren omnibus	Tren de porțano		Tren de porțano	Tren accelerat	Tren omnibus	Tren omnibus		Tren accelerat	Tren de porțano	Tren omnibus		Tren de porțano	Tren omnibus	Tren de porțano	Tren accelerat		Copșa mică	—	—	3.02	1.11
Viena	—	7.15	—	—	București	—	5.—	7.45	—	Viena	7.15	11.—	—	Teiuș	12.39	11.09	3.56	5.20	Șeica mare	—	—	3.30	1.32	
Budapesta	6.47	1.45	3.15	6.20	Predeal	—	9.47	12.50	—	Budapesta	1.45	8.05	8.—	Alba-Iulia	1.10	11.56	4.27	5.57	Loamneș	—	—	3.47	2.01	
Szolnok	11.22	3.51	7.29	9.26	Timiș	—	10.11	1.40	—	Szolnok	4.02	11.02	12.—	Vințul de jos	—	12.20	4.53	—	Ocna	—	—	4.09	2.24	
P. Ladány	2.25	5.28	8.27	11.40	Brașov	—	10.44	2.27	—	Arad	7.53	3.37	5.55	Șibot	—	12.25	5.19	—	Sibiiu	—	—	4.26	2.44	
Oradea-mare	5.33	6.46	—	1.28	Feldioara	6.22	10.61	2.55	—	Glogovaț	—	4.—	6.05	Orăștia	—	1.19	5.41	—	Sibiiu—Copșa mică					
Várad-Velencze	—	—	9.37	1.52	Apatia	7.01	11.18	3.38	—	Gyorok	—	4.13	6.19	Simeria (Piski)	—	1.43	6.08	—	Sibiiu	—	—	10.25	11.47	
Fugyi-Vásárhely	—	—	9.45	2.—	Agostonfalva	7.33	11.36	4.17	—	Pauliș	—	4.38	6.46	Deva	—	2.35	6.39	—	Ocna	—	—	10.46	12.05	
Mező-Telegd	—	7.14	10.28	2.34	Homorod	8.01	11.51	4.47	—	Radna-Lipova	—	4.51	7.—	Branicla	—	3.04	7.04	—	Loamneș	—	—	11.09	12.29	
Rév	—	7.42	11.36	3.18	Hașfalău	10.10	1.19	7.37	—	Conop	—	5.10	7.23	Ilia	—	3.36	7.29	—	Șeica mare	—	—	11.32	12.50	
Bratca	—	—	12.10	3.41	Sighisoara	10.39	1.37	8.21	—	Bézaava	—	5.38	7.51	Gurasada	—	3.50	7.41	—	Copșa mică	—	—	11.52	1.07	
Bucia	—	—	12.43	4.01	Elisabetopole	11.19	2.05	9.05	—	Soborșin	—	5.57	8.10	Soborșin	—	4.25	8.12	—	Cucerdea—Oșorheiu					
Ciucia	—	8.31	1.31	4.26	Mediaș	11.54	2.25	9.43	—	Zam	—	6.42	8.58	Bézaava	—	5.09	8.49	—	Cucerdea	4.40	10.00	3.50	12.19	
Huiedin	—	9.01	2.56	5.08	Copșa mică	12.12	2.36	10.02	—	Gurasada	—	7.14	9.28	Conop	—	5.56	9.29	—	Cheța	5.10	10.31	4.21	12.50	
Stana	—	—	3.29	5.27	Micăsasa	12.37	2.41	6.—	—	Ilia	—	7.43	9.56	Radna-Lipova	—	6.18	9.49	—	Ludoș	5.31	10.53	4.43	1.12	
Aghiriș	—	—	4.—	5.50	Blaj	12.56	—	6.20	—	Branicla	—	8.01	10.17	Pauliș	—	6.57	10.23	6.14	M. Bogat	5.41	11.03	4.43	1.22	
Ghirbău	—	—	4.18	6.02	Crăciunel	1.30	3.13	6.59	—	Deva	—	8.21	10.38	Gyorok	—	7.12	10.37	6.30	Cipeu-Iernut	6.18	11.44	5.31	2.03	
Nedeșdu	—	—	4.36	6.24	Teiuș	1.45	—	7.15	—	Simeria (Piski)	—	8.47	11.05	Glogovaț	—	7.27	10.52	6.47	Kerel-Sz.-Pál	6.33	12.00	5.46	2.18	
Cluj	12.05	10.16	5.05	6.43	Aiud	2.34	3.45	7.43	—	Orăștia	—	9.40	11.55	—	—	7.56	11.18							